

PERSTORPS
KOMMUN

2020

Handlingsplan för förbättrad folkhälsa och inkludering

Ägare: Koncernledningen, Perstorps Kommun
Författare: Frida Beijer Brondén, Processledare

Bakgrund – Behovsanalys om segregationen i Perstorp

År 2018 beviljades Perstorps kommun, som en utav totalt 32 stycken kommuner som identifierats som socioekonomiskt eftersatta, statliga medel som del av en nationell satsning för att bryta och motverka segregation. En del av de medel som tilldelades kommunen investerades i att framställa en behovsanalys, i vilken totalt tio stycken övergripande insatsområden identifierades som särskilt viktiga att arbeta med i syfte att bryta segregationen i Perstorp (se Bilaga 1). Behovsanalysen framställdes inom ramarna för projektet Sektoriell Samverkan mot Segregation och genomfördes under 2019.

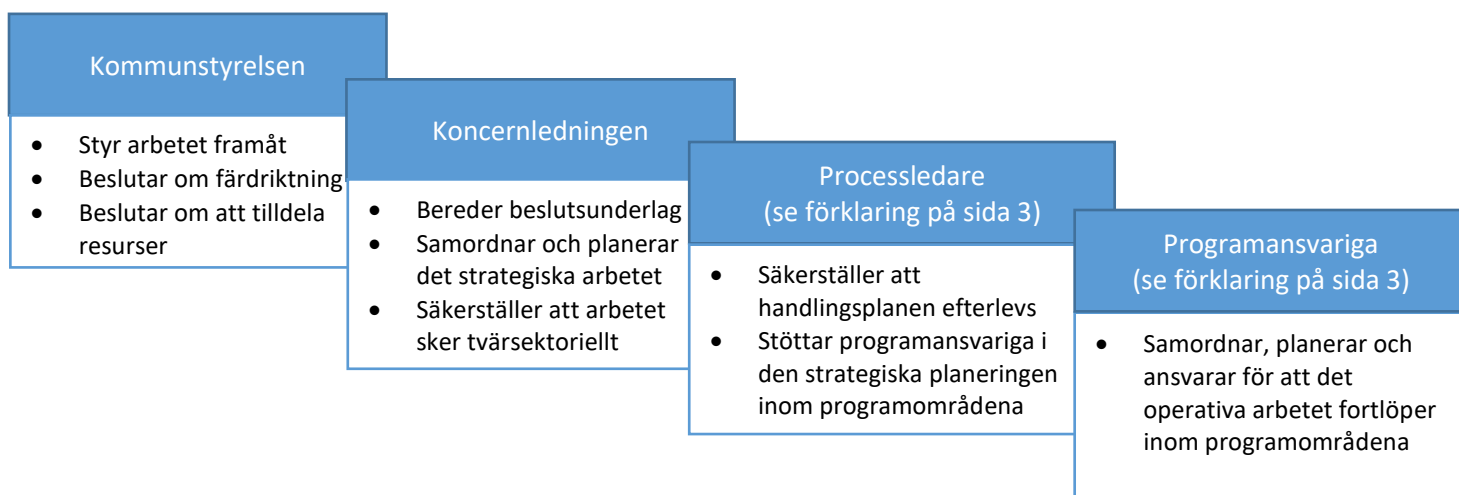
Den 13 februari 2020 anordnades en heldag för kommunens koncernledning, i syfte att bearbeta behovsanalysens resultat och påbörja arbetet mot att bryta segregationen i kommunen. Resultatet av dagen blev en handlingsplan för förbättrad folkhälsa och inkludering.

Syfte med handlingsplanen – En konkret plan som styr oss framåt

Syftet med handlingsplanen är att fastställa en konkret plan som på kort och lång sikt ska styra kommunens arbete mot förbättrad folkhälsa och inkludering. Handlingsplanen ska ge svar på:

- Vad vi vill uppnå
- Varför vi vill uppnå det
- Hur arbetet ska genomföras
- Vem som är ansvarig för arbetet
- När vi vill uppnå utsatt mål
- Hur arbetet ska följas upp

Handlingsplanen är ett politiskt antaget dokument och arbetet styrs och organiseras enligt nedan modell. Kommunstyrelsen är ytterst ansvarig för att styra arbetet framåt, fatta beslut om riktning och fatta beslut om tilldelning av resurser för arbetet. Koncernledningen ansvarar för att bereda och förse Kommunstyrelsen med underlag för att fatta informerade och väl understödda beslut.

Ägare: Koncernledningen, Perstorps Kommun
Författare: Frida Beijer Brondén, Processledare

Målet med handlingsplanen – bidra till en positiv förflyttning mot ett hållbart och inkluderande samhälle, och mot en förbättrad folkhälsa

Handlingsplanen ska bidra till en positiv förflyttning mot ett hållbart samhälle, och ska ha bärighet på de politiskt antagna kommunövergripande målen. Handlingsplanen ska även integreras i olika strategiska dokument så som exempelvis digitaliseringsstrategin, bostadsförsörjningsprogram m.m.

För att göra denna förflyttning genomförbar i praktiken, har en enad koncernledning identifierat två stycken övergripande målsättningar för handlingsplanen – förbättrad folkhälsa och inkludering. Att valet fallit på just dessa aspekter beror på att alla de områden som behovsanalysen belyser på ett eller annat sätt påverkas av och/eller har påverkan på folkhälsa och inkludering. Det är också utifrån dessa aspekter vi kommer mäta de yttersta resultaten av vårt arbete med att bryta segregationen.

Fokus på självförsörjning, boendemiljöer och uppväxtvillkor

Folkhälsa och inkludering är samtidigt vida begrepp som öppnar upp för stor tolkningsfrihet. För att plocka ner begreppen och omsätta dem till praktisk genomförbara handlingar har koncernledningen enats om att bryta ner de två övergripande målsättningarna i tre olika så kallade programområden:

- Självförsörjning – allas möjlighet till att försörja sig själva
- Goda boendemiljöer – allas möjlighet till att ha ett tryggt boende som man är stolt över
- Goda uppväxtvillkor för barn och unga – allas möjlighet till att växa upp under bra förhållanden som ger förutsättningar för ett bra liv

Anledningen till att koncernledningen valt att fokusera på ovan nämnda programområden beror på att samtliga tre områden spelar en central roll för ett samhälles välmående. Genom att arbeta med dessa programområden, påbörjar vi även arbetet med att undanröja hindren och skapa förutsättningar för tillväxt. Ingen av behovsområdena verkar isolerat från varandra, och effekterna av ett systematiskt och väl genomfört arbete med valda programområden kommer spilla över på andra behovsområden.

Metod för genomförande - Tvärsektoriell samverkan, tidiga insatser och tydligt ledarskap

Segregation är inte en isolerad problematik utan ett fenomen bestående av flera lager av problematiker och komplexa samhällssystem som tillsammans bidrar till dåligt fungerande och ohälsosamma samhällen. Segregation är också något som växer fram under en väldigt lång tid. För att bryta segregationen och förbättra folkhälsan, krävs således tvärsektoriell samverkan med insatser som tar sikte på att bryta ohälsosamma strukturer. Vi behöver gå från att arbeta reaktivt där skadan redan är skedd, till att med hjälp tidiga insatser bryta kedjan av ohälsosamma händelser och på så sätt föregå skadan.

För att möjliggöra ett arbete med insatser som har långsiktig påverkan på samhället, är det av avgörande vikt att man sätter behovet (programområdet) i fokus för insatserna och organiserar arbetet därefter. Detta kräver insatser inom flera olika förvaltningar eller myndigheter som i sin tur ligger inom olika politikområden. Det är inte heller omöjligt att effekterna av en insats som

Ägare: Koncernledningen, Perstorps Kommun
Författare: Frida Beijer Brondén, Processledare

genomförs inom ex. skolan visar sig inom ex. socialtjänstens verksamhet. Illustrationen nedan exemplifierar ett tvärsektorielt arbets- och förhållningssätt.

Vi tänker oss att varje nämnd ansvarar för en bit av bäcken, men att bäckens välmående i sin helhet är kommunens gemensamma ansvar. Vattnet blir förorenat.

Stuprör: Istället för att tillsammans med övriga nämnder kartlägga var föroreningen uppkommit, börjar nämnderna individuellt arbeta med att avlägsna föroreningen inom sin beskärda del. I bästa fall kommer insatsen till viss del hjälpa så länge insatsen aktivt pågår, men så länge källan inte avlägsnas kommer floden fortsätta fyllas på med förorenat vatten.

Hängrännor (tvärsektorieell samverkan): Nämnderna analyserar bakomliggande orsak tillsammans. Resurserna sätts in i den del av bäcken där föroreningen uppkommit. Effekterna av insatsen, och inte minst av att insatsen satts in på rätt ställe, syns i alla delar av bäcken.

Som illustrationen ovan visar, innebär tvärsektorieell arbete att man frångår att arbeta i så kallade *stuprör*, och istället arbetar utifrån motsatsbegreppet *hängrännor*. För en kommun vars organisation är van att arbeta enligt den förstnämnda modellen, är resan till att arbeta enligt den sistnämnda en läroprocess. Omställningen, som i grund och botten är en fråga om attityd- och kulturförändring, är en ledningsfråga. Därmed kommer den politiska ledningen och koncernledningen anta en stor ledarroll i denna omställning.

Ansvarig för att arbetet genomförs – Programansvariga och processledare

Vi har alla ett gemensamt ansvar för att gå från ord till handling, såväl politiker som tjänstemän, ledare som medarbetare. För att hålla ihop arbetet och se till att det fortlöper, har koncernledningen utsett en programansvarig för respektive programområde. Samtliga programansvariga är medlemmar ur koncernledningen. Till sin hjälp, har varje programansvarig en assisterande programutvecklare, även denna medlem ur koncernledningen. Utgångspunkt vid fördelning av programområden är att programansvarig tilldelas ett program som ligger utanför hennes nämnds traditionella ansvarsområde. Detta i syfte att säkra att programområdena från högsta ledning präglas av ett tvärsektorieell förhållningssätt och perspektiv.

Ägare: Koncernledningen, Perstorps Kommun
Författare: Frida Beijer Brondén, Processledare

Ansvar över programområdena är fördelade enligt följande:

Programområde 1: Självförsörjning. Programansvarig: Åke Svensson (Förvaltningschef Barn- och utbildningsförvaltningen), Assisterande programutvecklare: Alexander Hovander (Förvaltningschef Teknik- och Serviceförvaltningen)

Programområde 2: Goda boendemiljöer. Programansvarig: Annelie Börjesdotter (Förvaltningschef Socialförvaltningen), Assisterande programutvecklare: Mattias Bjellvi (Förvaltningschef Plan- och Byggnadsförvaltningen)

Programområde 3: Goda uppväxtvillkor för barn och unga. Programansvarig: Mattias Bjellvi (Förvaltningschef Plan- och Byggnadsförvaltningen), Assisterande programutvecklare: Annelie Börjesdotter (Förvaltningschef Socialförvaltningen)

Programansvarig ansvarar för att hålla ihop arbetet, tillsätta arbetsgrupper och sätta ihop kompetenser från olika förvaltningarna. Programansvarig har sista ordet gällande vilka mål som sätts för arbetet inom programområdet och för dess aktiviteter. Programansvarig är rapporterande till koncernledningsgruppen och till processledaren.

Arbetet med handlingsplanen processleds av utvecklingsstrateg på kommunledningsförvaltningen. Processledaren ansvarar för uppföljning och säkerställning av att handlingsplanen genomförs i enlighet med utsatta tidsplaner och i enlighet med beslutad metodik och inriktning. Processledaren är också ett strategiskt stöd för koncernledningen och programansvariga i genomförandet av handlingsplanen.

Tidsplan för arbetet – År 2030 ska trenden ha vänt!

Arbetet med att bryta segregationen och förbättra folkhälsan är en process som tar tid. Punktinsatser som på kort sikt ger resultat tenderar också att ge kortsiktiga sådana. För att resultaten ska gå från vara tillfälliga statistiktoppar till hållbara uppåtgående trender behöver vi arbeta med insatser som syftar till att ta sig an de strukturella problemen. Strukturella problem är komplexa och kan inte lösas av enskilda insatser, och de insatser vi gör i ett första skede kommer i sin tur påverka vilka insatser vi behöver göra ett andra skede. Utöver *vad* (vilka insatser) vi gör, har *hur*, och med *vilken beslutsamhet* vi gör det också stor betydelse för hur lång tid arbetet kommer ta.

Exakta slutdatum går därför inte att sätta, och behovet av ett strategiskt folkhälsoarbete kommer alltid finnas. Däremot kan vi sätta en borte gräns för när vi ska börja se uppåtgående trender. Regeringen har i sin långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation ett tidsspänn på 10 år (mars 2018 – dec 2027). Vi börjar vår resa år 2020 med siktet inställt att år 2030 - då ska trenden ha vänt!

Ägare: Koncernledningen, Perstorps Kommun
Författare: Frida Beijer Brondén, Processledare

Aktiviteter – Hur ska vi nå upp till målen

Handlingsplanen innehåller inte några skarpa förslag på aktiviteter. Aktiviteterna planeras istället inom respektive programområde och av dess tvärsektorieellt sammansatta arbetsgrupper. En viktig utgångspunkt för arbetet är att börja med att bygga vidare på och förbättra de många goda insatser vi redan gör idag. Handlingarna ska vara väl understödda, både strategiskt och empiriskt. Tyngdpunkten för handlingsplanen är dock att *göra* snarare än att utreda och planera – att gå från ord till handling.

I planeringen av aktiviteterna, vilka i sig ger svaret på hur vi ska nå uppsatta mål, är det viktigt att engagera och delaktiggöra medarbetarna med sina spetskompetenser och sin kunskap. Det är medarbetaren som, i egenskap av utförare, plockar fram hur vi ska göra för att nå framåt.

Planeringen av aktiviteterna inom respektive programområde görs utifrån följande frågeställningar:

- Vad behöver vi göra för att nå önskat läge?
- För vem genomför vi insatsen?
- Har vi samsyn kring centrala begrepp?
- Hur ska det genomföras?
- Kan vi som kommun själva genomföra arbetet eller är vi beroende av någon extern?
- Påverkar, eller påverkas, vår insats (av) andra parallella insatser?

Inventera resurser – vad vi har och vad vi behöver för att genomföra arbetet

Vilka resurser arbetet är i behov av är avhängigt vilka aktiviteter som ska genomföras. Utgångspunkt för arbetet är att vi har de medarbetare vi har och de resurser vi har. Folkhälsoarbete kommer alltid att behövas, och vårt arbete måste därför anpassas efter de medel vi har och kunna bäras av de befintliga finansiella ramar som finns att tillgå. Det är därför viktigt att det finns en tydlig koppling mellan handling och mål, och att vi systematiskt arbetar in handlingsplanens aktiviteter som en integrerad del av vår ordinarie verksamhet och uppdrag.

Dialogen som behöver föras kring resurser när vi planerar aktiviteter är:

- Finns det personella resurser för att genomföra det vi önskar?
- Krävs det någon speciell kompetens?
- Medför det några kostnader?
- Finns det möjlighet att avsätta tid för arbetet?
- Behövs det några andra nödvändiga resurser?

Uppföljning av arbetet – återkommande och avgörande

För att säkerställa att det arbete som bedrivs svarar mot behoven och uppsatta målbilder, är det viktigt att följa upp, utvärdera och vid behov justera färdriktning och utformning. Som tidigare nämnts är handlingsplanen en politiskt antagen plan, och som ytterst ansvarig för resultaten är det

Ägare: Koncernledningen, Perstorps Kommun
Författare: Frida Beijer Brondén, Processledare

viktigt att politiken får kontinuerlig återkoppling på arbetet som bedrivs och de resultat som produceras. Mot denna bakgrund, kommer handlingsplanen följas upp enligt följande:

- Handlingsplanen återkommer som rapporteringspunkt på kommunstyrelsens sammanträden
- Minst en gång om året ska arbetet med handlingsplanen redovisas för kommunfullmäktige
- Handlingsplanen är en stående diskussionspunkt på Koncernledningens sammanträden

Bilaga 1. Sammanfattande översikt av den behovsanalys som framställdes inom ramarna för projektet *Sektorieell Samverkan mot Segregation*, 2019. Rubrikerna i stor text motsvarar de utvecklingsområden som identifierades i behovsanalysen. Texterna under respektive rubrik redogör för de symptom som uppstår till följd av förekomsten av det som står beskrivet i tillhörande rubrik. De gröna områdena redogör för de insatser som redan idag bedrivs i kommunen. De blåa områdena redogör för de medskick med förslag på insatser som gjordes i behovsanalysen.

